

Brussel, 18 september 2002

ADVIES

van het Economisch en Sociaal Comité
over het

**"Voorstel voor een beschikking van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van
Beschikking nr. 276/1999/EG tot vaststelling van een communautair meerjarenactieplan ter
bevordering van een veiliger gebruik van internet door het bestrijden van illegale en schadelijke
inhoud op mondiale netwerken"**

COM(2002) 152 def. – 2002/0071 (COD)

Op 12 april 2002 heeft de Raad besloten, overeenkomstig art. 153 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, het Economisch en Sociaal Comité te raadplegen over het

" Voorstel voor een beschikking van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Beschikking nr. 276/1999/EG tot vaststelling van een communautair meerjarenactieplan ter bevordering van een veiliger gebruik van internet door het bestrijden van illegale en schadelijke inhoud op mondiale netwerken"
COM(2002) 152 def. – 2002/0071 (COD).

De afdeling "Vervoer, energie, infrastructuur, informatiemaatschappij", die met de voorbereidende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 2 september 2002 goedgekeurd. Rapporteur was mevrouw **Davison**.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn 393e zitting op 18 en 19 september 2002 (vergadering van 18 september 2002) met 132 stemmen vóór bij 4 onthoudingen, het volgende advies goedgekeurd:

1. Inleiding

1.1 Het Europees Economisch en Sociaal Comité heeft bijzondere aandacht voor het jeugdbeleid¹ en vindt dat de EU dit in het algemeen ook moet hebben. Het is hard nodig dat er in Europa een overkoepelend en samenhangend beleid komt voor onderwerpen waar kinderen bij betrokken zijn.

1.2 Het EESC heeft een aantal adviezen uitgebracht waarin wordt gesteld dat kinderen vooral op internet beschermd moeten worden. Deze adviezen hebben bijgedragen tot het opstellen van het actieplan voor het internet (IAP), waarin veel suggesties van het Comité zijn terug te vinden. Het eerste van deze adviezen werd uitgebracht in 1997 en daarvoor was mevrouw **Barrow** rapporteur². Het meest recente "Programma voor de bescherming van kinderen op internet", was in november 2001³ gereed en vormde een van de meest doeltreffende adviezen van het EESC. Via nationale en regionale media kreeg het namelijk bekendheid bij ongeveer 20 miljoen consumenten. Hieruit blijkt dat het grote publiek zich goed kan vinden in de aandacht die het Comité heeft voor de noodzaak op internet regelingen te treffen om kinderen te beschermen.

¹ Zie bijvoorbeeld zijn adviezen over "Kindermisbruik en kinderseksuïalisme", PB C 284 van 14 september 1998, en over een "Europees cultuurbeleid voor kinderen", CES 250/1996.

² Advies van het Economisch en Sociaal Comité over het "Groenboek over de bescherming van minderjarigen en de menselijke waardigheid in de context van de audiovisuele en informatiediensten", PB C 287 van 22 september 1997.

³ Advies van het Economisch en Sociaal Comité getiteld "Programma voor de bescherming van kinderen op internet", PB C 48 van 21 februari 2002.

1.3 In dit advies doet het Comité voorstellen om het IAP verder uit te bouwen. De Commissie heeft enkele van deze voorstellen, zoals die voor het omgaan met haatdragende en racistische inhoud en de oprichting van een EU-forum voor een veiliger internet (Safer Internet Forum), overgenomen. Het Comité dringt er in dit advies en in zijn advies over het groenboek consumentenbescherming ook op aan het IAP in een juridisch kader in te bedden, om ervoor te zorgen dat alle betrokkenen de uitstekende gedragscodes en andere regelingen uit het IAP toepassen. Dit gebeurt tot nu toe volledig op vrijwillige basis en in sommige gevallen ontbreekt het aan kritische massa.

2. Omvang van het probleem

2.1 Ongeveer 38% van de huishoudens in de EU was eind 2001 aangesloten op internet en in de hele Unie komen steeds meer scholen volledig on line. Kinderen krijgen IT-lessen en kunnen snel moeiteloos met de computer omgaan, waarbij ze vaak een voorsprong op hun ouders hebben. Als ze thuis internetten, worden ze in algemeen niet in de gaten gehouden. Helaas hebben pedofielen ontdekt dat de anonimiteit van het internet ideaal is om contacten te leggen met kinderen, wat soms uitloopt op verkrachting. Ouders begrijpen vaak minder van het internet dan hun kinderen. In een recent Grieks onderzoek verklaarde de helft van de kinderen die regelmatig internetten, dat hun ouders dit nooit doen. Hetzelfde aantal kinderen weet niet hoe ze zichzelf on line kunnen beschermen⁴.

2.2 Uit een recent Amerikaans onderzoek onder meisjesjesscouts⁵ bleek dat 30% het slachtoffer was geworden van seksuele intimidatie in een chatroom. Slechts 7% echter heeft haar ouders hiervan op de hoogte gebracht. De rest was bang anders geen toestemming meer te krijgen om on line te gaan. Tijdens een conferentie in Madrid⁶ kwam ditzelfde percentage naar voren (30% slachtoffer van oneerbare voorstellen). Eén op de vijf 10 tot 14-jarigen in Ierland is on line wel eens gevraagd naar persoonlijke gegevens, zoals een telefoonnummer. Voor tienermeisjes ligt dit aantal aanmerkelijk hoger⁷. Via de derde generatie mobiele telefoons zullen kinderen nog gemakkelijker toegang tot het internet kunnen krijgen.

2.3 Internet kan ook worden gebruikt voor de uitwisseling van kinderpornografisch materiaal. Het aantal pornografische afbeeldingen van kinderen bedraagt naar schatting 1 miljoen⁸ en duizenden kinderen worden volgens de politie misbruikt voor foto's en video's, die vervolgens op het internet worden gezet. Ook schadelijke inhoud is op het net ruim voorhanden. Geschat wordt dat

⁴ EKATO, de Griekse consumentenvereniging, voorjaar 2002.

⁵ http://www.girlscouts.org/news/presrel/NetEffect_021302.pdf

⁶ Europese Dag van de Consument – Madrid, 13-15 maart 2002; <http://www.Delitosinformaticos.com>

⁷ Onderzoek naar negatieve aspecten van het internet, door "Amarach Consulting" in augustus 2001 voorgelegd aan de Ierse internetadviesraad.

⁸ Wellard (2001)

ongeveer 30% van de internetbezoekjes gebeurt aan sites met pornografisch materiaal. De meeste meisjesjesscouts vertelden dat ze dit soort internetpagina's probeerden te vermijden, maar desondanks regelmatig pornografische spam ontvingen of per ongeluk op een pornosite uitkwamen. Het Ierse onderzoek vermeldt dat acht op de tien ouders het grotendeels of min of meer eens waren met de stelling "Het baart mij zorgen dat mijn kind(eren) op het internet in aanraking kan/kunnen komen met schadelijke inhoud, zoals expliciet seksueel of gewelddadig materiaal".

2.4 Daarnaast neemt het aantal websites met racistische inhoud toe. In Duitsland, waar een nationale toezichthoudende instantie de ontwikkelingen op dit gebied nauwlettend volgt en mondiaal gezien een zeer strenge anti-racismewetgeving geldt, is het aantal extreemrechtse homepages niettemin gestegen tot 330 in 2000. Volgens bedoelde instantie ligt dit aantal tien keer hoger dan vier jaar geleden. De Europese waarnemingspost voor racisme en vreemdelingenhaat registreerde in 1995 één racistische website, in 1997 600, in januari 1999 1430 en in juli van datzelfde jaar 2100. Dergelijke sites kunnen dagelijks wel 20.000 tot 30.000 keer worden bezocht⁹. Er zijn aanwijzingen dat het aantal racistische sites sinds 11 september 2001 is toegenomen met ongeveer 100 sites waarop zelfmoordaanslagen worden verdedigd¹⁰.

2.5 Ook het aantal goksites en het gebruik hiervan groeit in de meeste delen van Europa¹¹. Mensen die on line gokken zijn in het algemeen jong, ongehuwd en laag opgeleid, en verdienen weinig. Een veel hoger percentage van de on line gokkers (74%) dan van de 'traditionele' gokkers wordt omschreven als 'personen met lastige of pathologische problemen'.¹²

2.6 De Amerikaanse federale handelscommissie (US Federal Trade Commission) ontdekte dat op veel voor kinderen bestemde websites waar on line spelletjes kunnen worden gespeeld, advertenties voorkwamen voor goksites met een leeftijdsbeperking. Daarnaast bezocht de commissie meer dan 100 populaire goksites en kwam erachter dat minderjarigen gemakkelijk tot deze sites toegang konden krijgen omdat de beveiliging ervan niet veel voorstelde. Verder bleek dat de waarschuwingen die bezoekers moeten wijzen op bepalingen die het gokken door minderjarigen verbieden, op een groot aantal goksites ontoereikend of moeilijk te vinden waren. Op 20% van de sites ontbraken dergelijke waarschuwingen.

2.7 Kinderen kunnen op internet eenvoudig terecht komen op websites met gewelddadige spelletjes of op sites met haatdragende of racistische inhoud. Uit recent onderzoek bleek dat bijna tweevijfde van de Britse en Oostenrijkse kinderen tussen de 11 en 14 jaar naar eigen zeggen wel eens "rare" sites had gevonden. Tweevijfde van de Britse en bijna eenderde van de Oostenrijkse kinderen

⁹ Simon Wiesenthal-centrum; zie <http://www.wiesenthal.com>

¹⁰ Simon Wiesenthal-centrum; zie <http://www.wiesenthal.com>

¹¹ <http://www.netvalue.com>

¹² <http://www.nua.com/surveys>

verklaarde bovendien wel eens op gewelddadige sites te zijn terecht gekomen¹³. Een gedegen Amerikaans onderzoek op dit gebied toonde aan dat geweld in de media kinderen angstiger, agressiever en ongevoeliger maakt.

2.8 Gezinnen worden door de aanwezigheid van schadelijke inhoud op het internet ervan weerhouden on line te gaan. Iets meer dan één op de vijf in Ierland ondervraagde ouders gaf dit als belangrijkste reden om thuis geen internetaansluiting te nemen. Er kleeft dus ook een commercieel belang aan het beschermen van de menselijke waardigheid. Met het EU-actieplan voor een veiliger internet en de conventie over computercriminaliteit van de Raad van Europa wordt geprobeerd een deel van deze problemen aan te pakken.¹⁴

3. Samenvatting van de Commissievoorstellen

3.1 Het huidige actieplan voor een veiliger internet loopt af op 31 december 2002 en kent de volgende vier actiepunten:

- ***Een veilig klimaat scheppen***
 - instellen van een Europees netwerk van klachtenlijnen waar consumenten terecht kunnen met elk vermoeden van kinderpornografie¹⁵;
 - aanmoedigen van zelfregulering en het gebruik van gedragscodes.
- ***Filter- en beoordelingssystemen ontwikkelen***
 - onder de aandacht brengen van de voordelen van vrijwillige filtering en beoordeling, zoals het door de ICRA¹⁶ ontwikkelde systeem;
 - aanmoedigen van internationale afspraken over beoordelingssystemen.

¹³ www.net-consumers.org/erica/policy/survey.htm; zie ook de resolutie van de Raad van 25 maart 2002 over het actieplan eEuropa 2002: toegankelijkheid van websites van de overheid en de inhoud daarvan, PB C 86 van 10 april 2002.

¹⁴ <http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Word/185.doc>

¹⁵ Meldingen kunnen worden doorgegeven aan melding@stopline.at in Oostenrijk, <http://www.childfocus-net-alert.be> in België, redbarnet@redbarnet.dk in Denemarken, contact@pointdecontact.net in Frankrijk, hotline@jugendschutz.net of hotline@fsm.de in Duitsland, report@hotline.ie in Ierland, crimino@unige.it in Italië, meldpunt@meldpunt.org in Nederland, a.acpi@terra.net in Spanje, minor@press.rb.se in Zweden en report@iwf.org.uk in Groot-Brittannië. In Portugal bestaat de volgende website: www.pgr.pt/.

¹⁶ ICRA: Internet Content Rating Association (organisatie voor de beoordeling van inhoud op internet).

- ***Bewustmakingsacties aanmoedigen***
 - voorbereidingen treffen voor bewustmakingsacties;
 - aanmoedigen van allesomvattende bewustmakingsacties.
- ***Acties ondersteunen***
 - beoordeling van juridische consequenties;
 - afstemming op soortgelijke internationale initiatieven;
 - evaluatie van de impact van EU-maatregelen.

3.2 De Commissie stelt voor het actieplan met twee jaar te verlengen en meer samenhang aan te brengen in de activiteiten die worden ondernomen in het kader van bovengenoemde actiepunten. Het toepassingsgebied zou moeten worden uitgebreid tot nieuwe on line technologieën, zoals de inhoud van mobiele en breedbandcommunicatie, en tot on line spelletjes, peer-to-peer uitwisseling van bestanden, en real-time communicatie, zoals chatten en instant messaging. Verder zou het actieplan meer categorieën van illegale en schadelijke inhoud moeten bestrijken, waaronder racisme en geweld, en zou het eveneens van toepassing moeten zijn op het kweken van bewustzijn voor consumenten- en gegevensbescherming, privacy en netwerkveiligheid. Er worden al besprekingen gevoerd met de kandidaat-lidstaten, aangezien deze in de toekomst ook met het beleid op dit gebied te maken krijgen.

3.3 Doel is bedrijfsleven en overheden nauwer dan voorheen bij het actieplan te betrekken en geleidelijk aan te komen tot een geïntegreerd Europees netwerk, dat is gekoppeld aan het forum voor een veiliger internet en een internationale rondetafelconferentie. Speerpunt is een betere zichtbaarheid. Hiertoe zal een portaalsite worden opgericht en zal het sociologisch onderzoek naar het on line beschermen van kinderen worden voortgezet.

3.4 Het model voor zelfregulering zal in gebruik blijven en bovendien nader worden onderzocht. In dit kader zal een "waarnemingspost" voor wetgeving en voor technologische en marktontwikkelingen worden opgericht. Bij de werkzaamheden op het gebied van beoordelingssystemen zal worden gelet op convergentie, er zullen benchmarks komen voor filtersystemen en het EU-programma voor O&O zal bij dit alles worden benut.

4. Algemene opmerkingen

4.1 Het Comité kan zich vinden in de over het algemeen gunstige beoordeling van het IAP. Dat zou vanuit overheid en bedrijfsleven meer steun moeten krijgen.

4.2 Het Comité vindt het ook positief dat de Commissie in haar document ingaat op de behoefte aan on line inhoud van hoge kwaliteit, ook voor kinderen. Als meer spannende en positieve websites beschikbaar zijn, kan het hele medium hierdoor geleidelijk aan veranderen. Kinderen kunnen veel opsteken van de informatieve, onderhoudende, educatieve en communicatieve mogelijkheden die

het internet biedt. In het kader van het IAP is bijvoorbeeld onlangs in Frankrijk en Duitsland een top 20 van aanbevolen sites voor kinderen gepubliceerd¹⁷. Het Comité juicht het toe dat de Commissie voornemens is het ontwerpen van speciaal voor kinderen bestemde inhoud op internet en het gebruik van de in dit kader bestaande beste praktijken aan te moedigen door sites voor kinderen te markeren. Het is nodig de beste gewoonten en gebruiken van de publieke omroep te kopiëren naar dit nieuwe medium. Misschien zou, zoals men in de VS van plan is, onder een ".kids.eu"-domeinnaam een grote, afgeschermd site voor kinderen kunnen worden gecreëerd die op hun wensen en behoeften wordt afgestemd. Er moet dan echter wel voor worden gezorgd dat een dergelijk afgesloten deel van het internet niet voor pedofielen toegankelijk is. Daarnaast zou de behoefte aan meer filter- en "kennisgevings- en verwijderings"-systemen op de rest van het internet blijven bestaan, aangezien van kinderen niet kan worden verwacht dat ze steeds op hun eigen site blijven (ze zullen op zijn minst musea e.d. willen bezoeken) en omdat de opvattingen van volwassenen over goede smaak en fatsoen ook om een reactie vragen.

4.3 Klachtenlijnen

4.3.1 Hopelijk kunnen ook klachtenlijnen worden opgezet in de landen waar dit tot nu toe nog niet is gebeurd. De EU ondersteunt acties om kinderen die het slachtoffer zijn geworden van online misbruik, op te sporen en te helpen. Deze acties moeten echter worden verdubbeld, vooral in kandidaat-lidstaten waar kinderbescherming nog niet veel om het lijf heeft. Om een beter beschermingsniveau te bereiken, zijn Europese richtsnoeren nodig voor NGO's die zich bezighouden met kinderen, en voor internationale adoptiebureaus.

4.4 Zelfregulering

4.4.1 Het Comité staat sceptisch tegenover de toereikendheid van zelfregulering. Zo heeft zelfregulering er niet toe geleid dat kinderen worden beschermd tegen schadelijke inhoud, omdat er onvoldoende kritische massa is voor beoordelingssystemen. Dit ondanks het feit dat Microsoft en AOL onlangs gehoor hebben gegeven aan een oproep van het EESC om aanbieders van inhoud onder druk te zetten om hun materiaal aan een beoordeling te onderwerpen.

4.4.2 Het Comité beschouwt de beveiliging van internet als een consumentenvraagstuk (het internet is een dienst) en denkt dat een dergelijke classificatie het beschermingsniveau ten goede komt. Het groenboek consumentenbescherming van de Commissie biedt hiertoe de mogelijkheid. Dit kan namelijk worden gebruikt om een wettelijke basis te creëren als stok achter de deur voor vrijwillig gebruik van beoordelings-, filter- en "kennisgevings- en verwijderings"-systemen op internet. Kinderen zouden daarmee moeten worden beschermd tegen schadelijke inhoud, die hen,

¹⁷ Zie de site van de diensten voor Europees onderzoek van consumentenaangelegenheden: www.net-consumers.org/erica/policy/topsites.htm

zoals het Comité heeft laten zien, nog steeds in grote hoeveelheden bereikt¹⁸. Van een algemene wettelijke verplichting voor internetaanbieders om kinderen on line te beschermen, zou ook het gebruik van waarschuwingsboodschappen deel moeten uitmaken evenals de toepassing van systemen om te voorkomen dat pedofielen toenadering tot kinderen zoeken en kinderpornografie on line beschikbaar komt.

Samenvattend is het Comité voorstander van een basis bestaande uit wetgeving en gedragscodes. Het beveelt dus eerder mederegulering dan zelfregulering aan.

4.4.3 Daarnaast dient racisme op internet veel harder te worden aangepakt, zoals het EESC in zijn advies over computercriminaliteit¹⁹ heeft bepleit. Van de racistische websites opereert 90% via internetaanbieders in de VS in de wetenschap dat EU-instanties Amerikaanse internetaanbieders toch niet kunnen dwingen de identiteit van de aanbieders van de inhoud van websites bekend te maken.²⁰

4.4.4 Op grond van de richtlijn inzake elektronische handel (2000/31/EG) zijn internetaanbieders verplicht illegaal materiaal te verwijderen of de toegang hiertoe te blokkeren als ze van het bestaan daarvan in kennis worden gesteld. Dit houdt in dat een bedrijf dat zijn computers ter beschikking stelt voor websites (*hosting*), niet aansprakelijk is voor het verspreiden van illegaal materiaal als het van de aanwezigheid hiervan niet op de hoogte is. Zodra een internetaanbieder, of elke andere *webhost*, echter merkt dat bepaalde inhoud illegaal is, dient hij deze terstond te verwijderen of de toegang hiertoe onmiddellijk te blokkeren. De tenuitvoerlegging van de richtlijn inzake elektronische handel zou op 17 januari 2002²¹ moeten hebben plaatsgevonden, maar tot nu toe hebben slechts vijf lidstaten dit daadwerkelijk gedaan.

4.4.4.1 Het baart het Comité grote zorgen dat rechtbanken in de VS het blokkeren van sites tegenhouden. In Frankrijk werden twee strafbare feiten vervolgd op grond van afdeling R 645-1 van het Franse wetboek van strafrecht, die een verbod inhoudt op het verspreiden van racistisch propagandamateriaal en het te koop aanbieden van racistische artikelen. Van de betreffende internetaanbieders werd geëist dat zij de toegang tot de websites in kwestie blokkeerden. Een Amerikaanse rechtbank in San José bepaalde echter op 7 november 2001 dat de internetaanbieders geen gehoor hoeven te geven aan de uitspraak van de Franse rechtbank. Er is dringend behoefte aan een internationale overeenkomst waarin wordt vastgelegd dat het recht van het land van de gebruiker van toepassing is.

¹⁸ Zie het EESC-advies over een "Programma voor de bescherming van kinderen op internet", CES 1473/2001, bijlage II, blz. 15. EKATO, de Griekse consumentenvereniging, stuitte in een onderzoek op een alarmerend aantal gevallen van on line gokken door kinderen en ontdekte dat 36% van deze kinderen hun ouders misleidde om hun creditcards on line te kunnen gebruiken.

¹⁹ EESC-advies over het thema "Informatiemaatschappij / computercriminaliteit", PB C 311 van 7 november 2001, blz. 12.

²⁰ Simon Wiesenthal-centrum; zie <http://www.wiesenthal.com>

²¹ Richtlijn 2000/31/EG van het Europees Parlement en de Raad van 8 juni 2000 betreffende bepaalde juridische aspecten van de diensten van de informatiemaatschappij, met name de elektronische handel, in de interne markt ("richtlijn inzake elektronische handel"), PB L 178 van 17 juli 2000.

4.4.5 De aanbieders van inhoud zouden altijd moeten worden verplicht echte adressen op te geven, zodat de politie gemakkelijker toegang kan krijgen tot mogelijk verdacht materiaal dat on line beschikbaar is. De vrijheid van woord en geschrift moet worden gerespecteerd, maar dit moet geen excuus zijn om allerlei strafbare handelingen dan maar te tolereren.

4.5 Filter- en beoordelingssystemen

4.5.1 Wat voor filtersoftware ook wordt gebruikt, ouders zullen altijd moeten letten op wat hun kinderen on line bekijken. Op dit moment is het vooral lastig bescherming te bieden tegen gewelddadige sites. Toch blijkt uit recent onderzoek van Test Aankoop (medegefinancierd uit het internet actieplan van de EU) dat goede filterprogramma's waarschijnlijk de beste manier zijn om in ieder geval de meeste "*adult sites*" te blokkeren. Voor het Comité heeft verdere ontwikkeling van dergelijke programma's hoge prioriteit.²²

4.5.2 Verschillende soorten filtersystemen

4.5.2.1 Filteren m.b.v. **negatieve lijsten** (*no-lists*): er wordt een negatieve lijst opgesteld van websites die niet mogen worden bezocht (en die bijv. vulgair, gewelddadig of racistisch materiaal bevatten); als een kind een van deze sites wil openen, wordt hem of haar de toegang hiertoe geweigerd. Sommige programma's functioneren ook op basis van lijsten met "verboden" woorden; zodra één of meerdere van deze woorden in het internetadres of op de site zelf worden gevonden, wordt de toegang tot de site geblokkeerd. Het nadeel van negatieve lijsten is dat ze erg vaak moeten worden bijgewerkt.

4.5.2.2 **Real-time filtering**: het filter controleert een website op bepaalde woorden en/of afbeeldingen op het moment dat deze wordt opgeroepen en breekt het weergeven van deze website af als het op een "verboden" woord of afbeelding stuit. Het nadeel hiervan is dat een site al gedeeltelijk zichtbaar kan zijn voordat het filter een "verboden" woord of afbeelding vindt. Daarnaast kunnen dit soort filtersystemen de toegang tot websites vertragen.

4.5.2.3 Filteren m.b.v. **site-labels** en **beoordelingssystemen**: aanbieders van inhoud voorzien op vrijwillige basis hun websites van labels (bijv. geweld, bloot, gokken, "adult" enz.) die aangeven of een site bepaald materiaal bevat. De labels en categorieën zijn vastgesteld door de ICRA. Het filter "leest" deze labels en besluit op basis daarvan of toegang tot een site wordt verleend. De criteria die het programma daarbij hanteert zijn bepaald door de ouders die moeten aangeven welke sites hun kinderen mogen bezoeken. Dit systeem is echter afhankelijk van de bereidwilligheid van de aanbieders van inhoud om hun sites vrijwillig te labelen. Tot nu toe is dit nog niet op grote schaal gebeurd.

22

Voor resultaten zie www.net-consumers.org/erica/policy/tafilter.htm

4.5.2.4 Filteren m.b.v. **afgeschermdes sites**: er wordt een lijst opgesteld van websites die geschikt zijn voor jonge kinderen, waarna alleen sites van deze lijst kunnen worden bezocht. Dit is de veiligste manier om kleine kinderen tegen schadelijke inhoud te beschermen.

4.5.3 Veel filterprogramma's zijn van Amerikaanse makelij met als gevolg dat in de gebruikte criteria Amerikaanse normen en waarden sterk kunnen overheersen. Het programma kan bijv. erg strikt zijn als het gaat over bloot, maar veel toleranter wat betreft wapens of geweld. Veel filtersoftware functioneert voornamelijk in het Engels. De prijzen van filterprogramma's kunnen zeer uiteenlopen, maar de duurdere programma's zijn niet per definitie de beste.

4.5.4 Onlangs nog testten consumentenorganisaties uit België, Spanje, Italië en Portugal 18 pakketten filtersoftware die op dit moment op de markt zijn. Als beste-koop kwam een vrij te downloaden programma uit de bus. In het algemeen bleken de filters pornografische sites goed te weren. Tegelijkertijd werden de meeste onschuldige sites doorgelaten, met inbegrip van sites waarvan de naam tot verwarring had kunnen leiden. Daarentegen passeerden sites over wapens, drugs en sekten, en gewelddadige, haatdragende en racistische sites ook gemakkelijk de filters. Bovendien bleek dat de geteste filters in het algemeen niet opgewassen waren tegen slimme *cyberkids* die ze probeerden uit te schakelen. Daarnaast waren veel programma's ook niet erg gebruiksvriendelijk.

4.5.5 Maatregelen in het kader van het nieuwe internet actieplan zouden zich derhalve moeten richten op voorlichting aan de consument over de beschikbaarheid van programma's (in verkooppunten van computers zou bijv. gemakkelijk advies moeten kunnen worden ingewonnen over filtering), op het gebruiksvriendelijker maken van de software (bijv. programma's in verschillende talen) en op het effectiever maken van filters zodat ook gewelddadige inhoud wordt geweerd. Het Comité roept nogmaals alle aanbieders van inhoud ertoe op hun sites te labelen, bijv. op basis van de door de ICRA ontwikkelde criteria. Zoals het Comité in zijn advies over computercriminaliteit heeft gesteld, vindt het dat ook haatdragend en racistisch materiaal onder de definitie van illegale inhoud zou moeten vallen evenals gevaarlijke sites waarop bijv. wordt aangegeven hoe je bommen kunt maken of zelfmoord kunt plegen.

4.5.6 Volgens het Comité kan de methode van de ICRA, die staat of valt met het labelen en beoordelen van sites door de aanbieders zelf, pas de nodige kritische massa bereiken indien overheid en bedrijfsleven dit systeem veel meer en beter ondersteunen. Het is essentieel dat dit ook daadwerkelijk gebeurt.

4.6 **Bewustmaking**

4.6.1 Het Comité heeft de in het kader van het IAP georganiseerde activiteiten op dit terrein actief ondersteund, o.m. door een advies op te stellen over een "Programma voor de bescherming van kinderen op internet" en in dit verband een hoorzitting te houden met vertegenwoordigers van bedrijfsleven en andere betrokkenen. Het Comité biedt hierbij aan een van de bijeenkomsten van het nieuwe forum voor een veiliger internet te organiseren. Voorts zal het Comité zijn contacten die het via het netwerk van gemengd raadgevende comités met veel kandidaat-lidstaten

onderhoudt, aanwenden om hen van dit initiatief op de hoogte te brengen. Met toezicht alleen kunnen internetproblemen niet worden opgelost.

4.6.2 Het Comité heeft vaak geconstateerd dat het ontbreekt aan vergelijkende pan-Europese statistieken, die nodig zijn om actieplannen en wetgeving te onderbouwen. Dit geldt ook voor het in onderhavig advies besproken probleemgebied. De nieuwe bewustmakingsacties zouden o.m. moeten worden gebruikt om meer statistische gegevens te verzamelen over de risico's die kinderen on line lopen. Zo zou de EU vergelijkende gegevens voorhanden moeten hebben over het aantal aan internet gerelateerde zware vergrijpen waarvan kinderen het slachtoffer zijn geworden. Uit informatie van klachtenlijnen kan slechts het aantal meldingen van on line beschikbaar kinderpornografisch materiaal worden afgeleid.

4.6.3 Ook het bedrijfsleven zou actief moeten meewerken aan het beschermen van kinderen op internet, bijv. door veiligheidstips te geven²³ (vooral bij het binnengaan van chatrooms), informatie te verstrekken over effectieve filtersystemen en het downloaden hiervan mogelijk te maken, het beoordelen van sites aan te moedigen en, ook voor kinderen, "kennisgevings- en verwijderings"-systemen beschikbaar te stellen. Ter illustratie: in de Ierse gedragscode²⁴ is bepaald dat "consumenten de door de internetaanbieders ter beschikking gestelde diensten niet mogen gebruiken om welke vorm van onwettig, lasterlijk, beledigend, aanstootgevend, vulgair of obscene materiaal dan ook te produceren, te beheren of te verspreiden". Dit voorbeeld zou moeten worden nagevolgd.

4.6.4 De Commissie kan de invloed van boodschappen die meer bewustzijn moeten kweken voor de gevaren van internet, vergroten door deze op te nemen in programma's als e-Europe en e-learning, en door een en ander te decentraliseren. Tijdens IT-cursussen voor ouders en kinderen zou ook aandacht moeten worden besteed aan veiligheidsaspecten. Scholen vervullen hier een sleutelrol.

4.7 Internationale samenwerking

4.7.1 Het Comité steunt het voorgestelde programma voor internationale samenwerking. Het ziet echter in dat de VS tot op zekere hoogte gebonden zijn aan het eerste amendement op de

23

Voorbeelden van veiligheidstips die kunnen worden uitgeprint en op de computer geplakt:

"Het is helemaal geen goed idee om met mensen met wie je op het internet in contact bent gekomen, in het echt af te spreken – behalve als dat op een openbare plaats gebeurt en je ouders met je meegaan."

"Denk eraan dat mensen op het internet kunnen doen alsof, niemand kan ze zien."

"Geef daarom niemand persoonlijke gegevens zoals je adres, de naam van je school, je foto of wachtwoord. Het kan een valstrik zijn!"

"Als je op het internet iets heel ergs ziet of als iemand vervelend doet, dan is dat niet jouw schuld! Vertel het je ouders."

Bron: www.net-consumers.org

24

Gedragscode van Ierse internetaanbieders, par. 5.1.1, blz. 11, zie ook www.iab.ie/Publications/Reports/d33.PDF

Amerikaanse grondwet waarin vrijheid van meningsuiting is gewaarborgd. De EU probeert daarentegen een balans te vinden tussen dit grondrecht, de behoefte aan veiligheid en de bescherming van de menselijke waardigheid. De Europese markt is uiteindelijk groot genoeg, zodat de EU zelf actie kan ondernemen. De hier besproken problematiek is een goed voorbeeld van een terrein waarop de burgers bescherming verwachten van de EU.

Brussel, 18 september 2002

De voorzitter
van het
Economisch en Sociaal Comité

De secretaris-generaal
van het
Economisch en Sociaal Comité

G. FRERICHS

P. VENTURINI